

# QUAN HỆ PHỐI HỢP GIỮA ĐIỀU TRA VIÊN VỚI KIỂM SÁT VIÊN TRONG HOẠT ĐỘNG ĐIỀU TRA VỤ ÁN GIẾT NGƯỜI CƯỚP TÀI SẢN

DƯƠNG VĂN HÙNG\*

*Điều tra vụ án giết người cướp tài sản là hoạt động khó khăn phức tạp của Cơ quan Cảnh sát điều tra đòi hỏi phải phối hợp chặt chẽ với Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp. Bài viết đề cập đến mối quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên trong điều tra vụ án giết người cướp tài sản trên một số phương diện như nội dung, hình thức và nguyên tắc của quan hệ phối hợp. Từ đó, bài viết chỉ ra những tồn tại, hạn chế và nguyên nhân của tình trạng này, trên cơ sở đó đưa ra một số định hướng để nâng cao hiệu quả quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên trong điều tra các vụ án giết người cướp tài sản hiện nay.*

*Từ khóa: Quan hệ phối hợp, Điều tra viên, Kiểm sát viên, vụ án giết người cướp tài sản.*

The investigation of the murder for robbery cases has always been considered as one of the most challenging and sophisticating activities of the Police investigation agencies, which requires the greater coordination with the People's Procuracies at the same level. The article clarifies the coordination between the investigators and prosecutors in cracking the cases of murdering for robbery under several angles such as the content, form, and principle of the coordination. Finally, some measures are brought out to boost the efficiency of this coordination in the current time.

**Keywords:** Coordination, Investigators, Prosecutors, the murder for robbery cases.

Theo thống kê của Cục Cảnh sát hình sự Bộ Công an, các vụ án hình sự nổi lên với nhiều diễn biến phức tạp từ năm 2008 đến năm 2017, đặc biệt là các vụ án giết người cướp tài sản. Trong mười năm qua, các vụ án giết người cướp tài sản xảy ra là 882 vụ, chiếm tỷ lệ 0,16% tổng số vụ án hình sự. Mặc dù các vụ án giết người cướp tài sản chiếm tỷ lệ thấp nhưng các vụ án này luôn được sự quan tâm của quần chúng nhân dân bởi hậu quả, thiệt hại và tính chất của hành vi phạm tội. Nhận thức được tính chất trên, Cơ quan Cảnh sát điều tra (CSĐT)

đã phối hợp chặt chẽ với nhiều lực lượng khác nhau để điều tra làm rõ vụ án chính xác, khách quan trong đó có Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp, cụ thể là giữa Điều tra viên thụ lý vụ án và Kiểm sát viên được phân công kiểm sát vụ án. Mối quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên là sự tồn tại vừa mang tính tất yếu vừa mang tính bắt buộc theo quy định của pháp luật nhằm góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động điều tra khám phá các vụ án giết người cướp tài sản (từ

\* Thượng úy, Thạc sĩ, Khoa Cảnh sát điều tra – Học viện Cảnh sát Nhân dân

năm 2008 đến năm 2017 điều tra khám phá 715 vụ, đề nghị truy tố 973 bị can). Đồng thời, với sự phối hợp chặt chẽ giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên đã hạn chế và tránh được oan sai, sót lọt tội phạm phát sinh trong quá trình điều tra vụ án giết người cướp tài sản, rút ngắn thời gian tiến hành điều tra vụ án.

Từ những quy định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Điều tra viên và Kiểm sát viên, mối quan hệ phối hợp này mang tính tất yếu và bắt buộc. Mối quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên với Kiểm sát viên trong điều tra các vụ án giết người cướp tài sản được phát sinh từ khi tiếp nhận tố giác, tin báo về các vụ án giết người cướp tài sản và kết thúc khi chuyển hồ sơ vụ án sang cơ quan Viện kiểm sát đề nghị truy tố hoặc đình chỉ điều tra. Thực tiễn quá trình tổ chức tiến hành điều tra các vụ án giết người cướp tài sản cho thấy, 100% các vụ án giết người cướp tài sản Điều tra viên phối hợp với Kiểm sát viên trên một số phương diện sau:

### ***Về nội dung quan hệ phối hợp:***

- Phối hợp trong tiến hành các hoạt động điều tra tại hiện trường vụ án giết người cướp tài sản: Ngay từ khi tiếp nhận thông tin về vụ án, Cơ quan CSĐT đã tổ chức phân công lực lượng đến hiện trường vụ án để tiến hành các hoạt động điều tra tại hiện trường. Trong quá trình này, Thủ trưởng, Phó thủ trưởng và Điều tra viên của Cơ quan CSĐT đã thông báo cho Viện trưởng, Phó viện trưởng, Kiểm sát viên của Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp để cùng phối hợp tham gia quá trình điều tra tại hiện trường như cùng tham gia tiến hành khám nghiệm hiện trường, khám nghiệm tử thi để thu thập các tài

liệu, dấu vết có liên quan đến vụ án.

- Phối hợp trong áp dụng các biện pháp ngăn chặn: Đối với các vụ án giết người cướp tài sản, nếu xác định được đối tượng nghi vấn và có đủ căn cứ theo quy định của TTHS, Cơ quan CSĐT sẽ tiến hành giữ người trong trường hợp khẩn cấp sau đó có thể tiến hành tạm giữ hình sự. Hoặc đối với những vụ án giết người cướp tài sản đã xác định được đối tượng gây án, Cơ quan CSĐT tiến hành khởi tố bị can và áp dụng biện pháp ngăn chặn tạm giam hoặc thay đổi biện pháp ngăn chặn từ tạm giữ thành tạm giam. Quá trình áp dụng các biện pháp ngăn chặn này, giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên có sự phối hợp nhịp nhàng, đồng bộ theo quy định của pháp luật. Tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình điều tra vụ án.

- Phối hợp trong quá trình ra quyết định khởi tố vụ án, khởi tố bị can và xác định các tài liệu, chứng cứ cần thu thập, các tình tiết cần làm rõ về vụ án giết người cướp tài sản: Ngay từ ban đầu khi nhận được thông tin về các vụ án giết người cướp tài sản, Điều tra viên đã phối hợp với Kiểm sát viên tại hiện trường vụ án để thu thập tài liệu khẳng định có vụ án xảy ra nhằm tiến hành khởi tố vụ án hình sự theo quy định. Trong quá trình điều tra vụ án, giữa Điều tra viên thụ lý vụ án giết người và Kiểm sát viên kiểm sát vụ án càng có mối quan hệ chặt chẽ bằng việc trực tiếp tiến hành trao đổi các thông tin có liên quan đến vụ án, những tài liệu thu thập được mà không có sự tham dự của Kiểm sát viên đều được Điều tra viên đóng bút lục và chuyển cho Kiểm sát viên trong thời hạn 5 ngày theo quy định. Trước khi tiến hành khởi tố bị can, giữa Điều tra viên

và Kiểm sát viên đều có sự phối hợp chặt chẽ đặc biệt để xác định các tình tiết của vụ án, những tài liệu cần thu thập. Trên cơ sở quá trình kiểm sát vụ án giết người cướp tài sản, Kiểm sát viên thường yêu cầu Điều tra viên thụ lý phải chứng minh và làm rõ về mối quan hệ của đối tượng gây án và người bị hại, động cơ, mục đích phạm tội, tài sản bị chiếm đoạt, công cụ, phương tiện gây án.

- Phối hợp trong tiến hành các biện pháp điều tra khác: Quá trình tổ chức tiến hành điều tra vụ án giết người cướp tài sản, Điều tra viên thụ lý án đã tổ chức tiến hành nhiều biện pháp điều tra khác nhau để củng cố kết quả điều tra và thu thập tài liệu chứng cứ như khám xét, hỏi cung, nhận dạng, thực nghiệm điều tra, đối chất. Những biện pháp điều tra này trong từng vụ án cụ thể mà Điều tra viên có sự phối hợp với Kiểm sát viên khác nhau như: Quá trình tiến hành thực nghiệm điều tra, nhận dạng các vụ án giết người cướp tài sản, 100% các trường hợp Điều tra viên đều mời Kiểm sát viên tham dự để ghi nhận kết quả tiến hành. Quá trình tiến hành khám xét trong điều tra các vụ án giết người cướp tài sản để thu giữ các vật chứng quan trọng của vụ án như công cụ, phương tiện gây án hay tài sản bị chiếm đoạt, Điều tra viên đều mời Kiểm sát viên cùng tham gia để củng cố tài liệu, kết quả thu được khi khám xét. Quá trình hỏi cung bị can các vụ án giết người cướp tài sản mà bị can có thái độ khai báo quanh co, lúc nhận tội, lúc phản cung, Điều tra viên đều mời Kiểm sát viên cùng trực tiếp tham dự quá trình hỏi cung bị can để củng cố kết quả hỏi cung, thể hiện tính khách quan trong quá trình hỏi cung...

#### *Về nguyên tắc của quan hệ phối hợp:*

Quá trình tiến hành quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên thụ lý và Kiểm sát viên kiểm sát vụ án giết người cướp tài sản phải đảm bảo một số nguyên tắc sau:

*Một là*, đảm bảo bí mật. Bởi lẽ, theo quy định, hồ sơ vụ án hình sự trong giai đoạn điều tra và kết quả điều tra vụ án được thể hiện ở trong hoặc ở ngoài hồ sơ đều phải đảm bảo tuyệt đối bí mật;

*Hai là*, đảm bảo đúng quy định của pháp luật và khách quan, vô tư. Đây vừa là nguyên tắc của quan hệ phối hợp vừa là quy định của pháp luật về hoạt động điều tra, truy tố, xét xử vụ án giết người cướp tài sản mà các cơ quan tiến hành tố tụng và người tiến hành tố tụng phải tuân thủ;

*Ba là*, đảm bảo tính độc lập của Cơ quan CSĐT và Viện kiểm sát trong quan hệ phối hợp. Chức năng của Cơ quan CSĐT là tổ chức tiến hành hoạt động điều tra vụ án và chức năng của Viện kiểm sát nhân dân trong giai đoạn điều tra vụ án là kiểm sát các hoạt động điều tra, do đó cần đảm bảo tính độc lập;

*Bốn là*, đảm bảo tính nhanh chóng, khẩn trương trong quan hệ phối hợp. Các vụ án giết người cướp tài sản có tính chất đặc biệt nghiêm trọng, luôn được sự quan tâm của người dân do đó mọi hoạt động điều tra cần được tiến hành khẩn trương, nhanh chóng để làm rõ vụ án, vì vậy quan hệ phối hợp cần đảm bảo tính chất trên.

#### *Về hình thức phối hợp:*

Quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên trong điều tra các vụ án giết người cướp tài sản thường được tiến hành bằng hình thức:

- Trao đổi thông tin trực tiếp: Điều tra viên thụ lý án và Kiểm sát viên kiểm sát vụ án trực tiếp gặp và trao đổi với nhau;

- Thông qua văn bản: Điều tra viên đề xuất Thủ trưởng, Phó thủ trưởng Cơ quan CSĐT ký các văn bản, thông báo, đề nghị gửi đến Kiểm sát viên của Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp;

- Thông qua họp thống nhất hai ngành: Là hoạt động trao đổi thống nhất trực tiếp với sự tham dự của Điều tra viên, lãnh đạo Cơ quan CSĐT, Kiểm sát viên và lãnh đạo Viện kiểm sát, sau đó ra văn bản thống nhất về nội dung trao đổi.

Từ thực tế hoạt động phối hợp giữa các Điều tra viên và Kiểm sát viên trong hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản hiện nay đã cho thấy: Quan hệ giữa Điều tra viên với Kiểm sát viên ở hầu hết các địa phương hiện nay, được thực hiện trên tinh thần vừa chế ước lẫn nhau vừa tạo điều kiện cho nhau hoàn thành nhiệm vụ. Quá trình thực hiện quan hệ phối hợp được tiến hành thường xuyên, với nhiều nội dung khác nhau trong điều tra vụ án giết người cướp tài sản và được thực hiện bằng đa dạng các hình thức trong đó chủ yếu là trao đổi trực tiếp và thông qua văn bản. Điều tra viên và Kiểm sát viên trong quá trình thực hiện quan hệ phối hợp đã đảm bảo đúng tính chất bí mật, khách quan, vô tư, thực hiện quan hệ phối hợp một cách nhanh chóng, khẩn trương và chủ động. Đây chính là nền tảng quan trọng để, Cơ quan CSĐT nâng cao hiệu quả điều tra làm rõ các vụ án giết người cướp tài sản.

Tuy nhiên, trong quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên thụ lý và Kiểm sát viên kiểm sát vụ án giết người cướp tài sản còn bộc lộ một số hạn chế như: Một số trường hợp, Điều tra viên và Kiểm sát viên thiếu sự phối hợp chặt chẽ, thiếu thông tin trao đổi nên xảy ra tình trạng Điều tra viên và Kiểm sát viên không đồng thuận với nhau trong quan điểm xử lý. Từ đó dẫn đến tình trạng gây khó khăn cho nhau và làm cho cả hai bên đều khó hoàn thành được nhiệm vụ trong hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản. Một số hoạt động điều tra quá trình thực hiện quan hệ phối hợp chưa phát huy được hiệu quả, mang tính hình thức như khám nghiệm hiện trường, khám nghiệm tử thi, nhận dạng. Đồng thời, Điều tra viên thông báo cho Kiểm sát viên tham dự hoạt động điều tra quá gấp về thời gian nên Kiểm sát viên không thể tham dự được. Ngoài ra, Kiểm sát viên có đến hiện trường vụ án nhưng không thực sự quan tâm và sát sao với công tác kiểm sát hoạt động khám nghiệm hiện trường, khám nghiệm tử thi mà phó mặc cho Điều tra viên và Cơ quan CSĐT tiến hành... Nguyên nhân của những tồn tại, hạn chế trên xuất phát từ một số vấn đề chủ yếu là:

- Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên thiếu hiểu biết về nghiệp vụ, trình độ pháp luật còn non kém, dẫn đến thực hiện sai quy định, nên không thể đồng thuận với nhau khi xử lý công việc;

- Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên đã lạm quyền để làm sai quy định. Chẳng hạn như: Điều tra viên tổ chức và thực hiện khám nghiệm hiện trường

ở các vụ án giết người cướp tài sản theo quy định phải có đại diện Viện Kiểm sát tham gia, nhưng lại không tạo điều kiện cho Kiểm sát viên được chứng kiến từ đầu. Hoặc Kiểm sát viên đòi hỏi Điều tra viên phải cho xem hồ sơ vụ án từng ngày...

- Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên do có động cơ, thái độ, mục đích thực hiện việc điều tra hoặc giám sát không vô tư, không khách quan nên thể hiện quan điểm sai lệch, gây nên sự bất đồng, thậm chí còn phát sinh mâu thuẫn, làm ảnh hưởng đến việc thực hiện nhiệm vụ điều tra và giám sát hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản;

- Do những yếu tố khách quan khác tạo nên như: Quy định của Pháp luật hình sự chưa hoàn thiện (còn chồng chéo hoặc bỏ ngỏ một số hướng dẫn chi tiết); hoạt động điều tra của Điều tra viên hoặc hoạt động kiểm sát của Kiểm sát viên bị những người thân quen, người có chức vụ, quyền hạn «điều tiết», ép buộc...

Để khắc phục những tồn tại hạn chế trên và nâng cao hiệu quả quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên trong hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản cần thực hiện tốt một số giải pháp sau:

*Thứ nhất, tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo và kiểm tra của Thủ trưởng Cơ quan CSĐT và lãnh đạo Viện kiểm sát nhân dân khi thực hiện quan hệ phối hợp*

Thủ trưởng Cơ quan CSĐT và lãnh đạo Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp cần quan tâm, chú ý phân công những Điều tra viên thụ lý và Kiểm sát viên kiểm sát hoạt động điều tra vụ án giết người

cướp tài sản là người có kinh nghiệm, năng lực chuyên môn cao, vô tư, trung thực, khách quan để tiến hành. Nếu có căn cứ xác định động cơ, thái độ tham gia không khách quan, Thủ trưởng Cơ quan CSĐT và lãnh đạo Viện kiểm sát nhân dân cần phải nhanh chóng, khẩn trương thay đổi người điều tra hoặc người kiểm sát hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản. Quá trình điều tra vụ án giết người cướp tài sản, Thủ trưởng Cơ quan CSĐT và lãnh đạo Viện kiểm sát thường xuyên kiểm tra, đôn đốc Điều tra viên và Kiểm sát viên thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ và phối hợp chặt chẽ với nhau.

*Thứ hai, nâng cao ý thức, trách nhiệm của Điều tra viên và Kiểm sát viên khi thực hiện quan hệ phối hợp*

Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên phải nêu cao tinh thần trách nhiệm, chịu khó, dành thời gian vì công việc, tiến hành thực hiện quan hệ phối hợp khẩn trương, nhanh chóng, lấy quy định của Pháp luật nói chung, quy định của Bộ luật tố tụng hình sự nói riêng làm chỗ dựa khi thực hiện các hoạt động phối hợp cụ thể.

Trong quá trình thực hiện quan hệ phối hợp, Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên cần phải thực hiện chế độ báo cáo thường xuyên với Thủ trưởng của mình theo quy định. Qua đó, vừa để thực hiện việc báo cáo theo chức trách vừa để gián tiếp dựa vào chỉ đạo hoạt động điều tra của Thủ trưởng Cơ quan điều tra hoặc chỉ đạo kiểm sát hoạt động điều tra của Viện trưởng Viện kiểm sát để thực hiện tốt hơn mối quan hệ phối hợp.

*Thứ ba, thường xuyên bồi dưỡng trình độ nghiệp vụ, đạo đức cho Điều tra viên và Kiểm sát viên trong quá trình thực hiện quan hệ phối hợp*

Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên, cần tự tu dưỡng về phẩm chất cá nhân, nhất là phẩm chất chính trị để vững vàng trước những khó khăn gặp phải, không bị dao động trước những “sức ép” từ nhiều phía. Đảm bảo thực hiện việc điều tra vụ án hoặc giám sát điều tra vụ án luôn khách quan, vô tư, đúng pháp luật.

Đồng thời, Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên cần phải luôn luôn học tập nâng cao trình độ và đúc rút kinh nghiệm từ thực tiễn hoạt động điều tra và kiểm sát các vụ án giết người cướp tài sản nói riêng và vụ án hình sự nói chung để làm tốt hơn chức năng, nhiệm vụ của mình được giao. Nếu Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên mà không học tập, không tích lũy kiến thức thực tiễn thì sẽ không có đủ trình độ về nghiệp vụ, về pháp luật và thực tiễn. Dẫn đến, Điều tra viên và Kiểm sát viên quyết định xử lý công việc theo cảm tính, dễ sai pháp luật, không sát thực tế, gây ra oan sai và gây ra hậu quả xấu.

*Thứ tư, vận dụng linh hoạt các hình thức quan hệ phối hợp giữa Điều tra viên và Kiểm sát viên trong hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản*

Hoạt động điều tra làm rõ các vụ án giết người cướp tài sản luôn được sự quan tâm của nhiều cơ quan, đoàn thể và nhân dân. Do đó, Điều tra viên và Kiểm sát viên phải sử dụng linh hoạt các hình thức quan hệ phối hợp nhằm tạo thuận lợi cho quá trình tổ chức tiến hành điều tra làm rõ vụ

án. Với tình huống khẩn trương, cấp bách, Điều tra viên có thể trực tiếp thông tin, trao đổi, gọi điện để phối hợp với Kiểm sát viên bằng miệng. Ngược lại, đối với tình huống không cấp bách, Điều tra viên có thể lựa chọn phối hợp với Kiểm sát viên bằng văn bản có sự phê duyệt của Thủ trưởng Cơ quan CSĐT và lãnh đạo Viện kiểm sát.

*Thứ năm, thường xuyên tổng kết, tổ chức rút kinh nghiệm về mối quan hệ phối hợp giữa Cơ quan CSĐT với Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp*

Cơ quan CSĐT và Viện kiểm sát nhân dân cần tiếp tục nghiên cứu, đánh giá, tổng kết thực trạng mối quan hệ giữa Điều tra viên với Kiểm sát viên trong hoạt động điều tra vụ án giết người cướp tài sản để thống nhất ban hành mới văn bản quy định chi tiết cụ thể và phù hợp với đặc thù hoạt động điều tra các vụ án này. Đồng thời, thông qua quá trình tổng kết, Cơ quan CSĐT và Viện kiểm sát sẽ rút ra những kết quả, những tồn tại, hạn chế và đưa ra những kinh nghiệm để từ đó nâng cao được chất lượng, hiệu quả quan hệ phối hợp trong hoạt động điều tra vụ án nói chung và điều tra vụ án giết người cướp tài sản nói riêng./.

### **Tài liệu tham khảo:**

1. Báo cáo tổng kết Cục Cảnh sát hình sự từ năm 2008 đến năm 2017;
2. Giáo trình: “Phương pháp điều tra tội phạm trật tự xã hội” tác giả Nguyễn Huy Thuật, Nxb Công an nhân dân, năm 2011.
3. Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015.